

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

Олександр ЖИЛЬЦОВ
2022 року

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА
для студентів

Спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Освітнього рівня другого (магістерського)
Освітньої програми 011.00.02 «Педагогіка середньої освіти»

Київ – 2022

Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Желанова Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти.

Керівники практики:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Желанова Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Мельниченко Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Леонтівська Інна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Козир Маргарита Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Тадеуш Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти;

Михалюк Алла Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол № 1 від "01" вересня 2022 року.

Завідувач кафедри _____ Людмила ХОРУЖА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 011.00.02

«Педагогіка середньої освіти»

Гарант освітньої програми _____ Ганна ІВАНЮК

Робочу програму перевірено «__» _____ 2022 р.

Заступник декана _____ Леся КУЗЕМКО

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	Денна	Заочна
Блок 1. Виробнича (педагогічна) практика		
Вид практики	обов'язкова	
Загальний обсяг кредитів / годин	9 / 270	
Курс	1-2	
Семестр	-	II-III
Обсяг кредитів	-	9
Обсяг годин	-	270
Тривалість (у тижнях)	-	6
Форма семестрового контролю	Залік	

Додано примітку [1]: Варто розділити за семестрами

2. Бази практики

1. Керівництво практикою, яка відбувається на базі закладу загальної середньої освіти здійснюється викладачами кафедри освітології та психолого-педагогічних наук та керівниками від баз практики.

2. Керівниками практики призначаються викладачі кафедри.

3. Перед проведенням практики проводиться *установча конференція*, під час якої відповідальні за практику викладачі кафедри роз'яснюють студентам завдання практики, вимоги до оформлення звітної документації.

4. Через тиждень після закінчення практики проводиться *звітна конференція*, на якій студенти звітують про виконання програми практики.

5. Студент, який не проходив практику або робота якого під час практики визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчального плану даного семестру. За рішенням деканату факультету йому може бути надана можливість повторного проходження практики.

Керівники виробничої (педагогічної) практики:

Координують діяльність студентів, беруть участь в установчій та звітній конференціях, здійснюють консультативну роботу, перевіряють документацію, оцінюють результати практики.

3. Мета та завдання практики

Метою виробничої (педагогічної) практики є ознайомлення студентів із основними напрямками їхньої педагогічної діяльності, оволодіння сучасними методами та формами організації праці, удосконалення у них професійних умінь та навичок роботи з учнівськими колективами, на основі одержаних у ЗВО знань, самостійно виховувати потребу систематично оновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у педагогічній діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих студентами в університеті та їх застосування у вирішенні конкретних педагогічних задач;
- формування у студентів професійних умінь спостереження за учнями, вивчення їх індивідуальних особливостей;

- розвиток вмінь і навичок синтезу здобутих знань у галузі педагогіки та психології та окремих методик у практиці педагогічної роботи;
- формування потреби у самоосвіті, вироблення творчого і дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

4. Результати проходження практики

Внаслідок опанування змісту виробничої (педагогічної) практики у студентів формуються такі навчальні та фахові компетентності:

- ❖ **Комунікативна компетентність** – здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, ефективної комунікації, виконання професійних завдань усного, писемного мовлення; володіння монологічними та діалогічними формами спілкування; конструктивного вирішення конфліктних ситуацій; участі у різних видах професійно-педагогічного спілкування; встановлення продуктивних зв'язків з людьми щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо), виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей (ЗК 03);
- ❖ **Самоосвітня компетентність** – здатність до рефлексії власного освітнього та професійного досвіду; критичної оцінки результатів діяльності; готовність до постійного саморозвитку та самовдосконалення; прояв допитливості, пізнавального інтересу, розуміння способів їх реалізації у процесі самонавчання; здатність до реалізації власного аксіологічного потенціалу (ЗК 04);
- ❖ **Педагогічна компетентність** – здатність оперувати термінологією педагогічної науки; розуміти системність, взаємозв'язок і цілісність різних педагогічних явищ і процесів, багатогранність практичної спрямованості педагогіки; володіти педагогічною технікою і майстерністю; доцільно застосовувати інноваційні технології навчання; знаходити оптимальні засоби реалізації принципу творчої співпраці між всіма суб'єктами освітнього процесу (ФК 05);
- ❖ **Методична компетентність** – володіння системою знань про дидактичні засади методики викладання обраного предмету у закладах загальної середньої освіти; здатність чітко визначати мету педагогічного процесу, добирати відповідний зміст, методи, технології; застосовувати варіативні форми навчання, впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології; підтримувати й стимулювати пізнавальну активність учнів; володіти методичними прийомами індивідуальної педагогічної взаємодії, створення сприятливих умов навчальної діяльності; готувати, планувати, організовувати власну професійно-педагогічну діяльність (ФК 06);
- ❖ **Психологічна компетентність** – володіння знаннями про закономірності філогенезу та онтогенезу людини на різних вікових етапах, про розвиток психічних процесів людини; здатність усвідомлювати значущість професійного самовдосконалення; виявлення психологічних аспектів у професійній діяльності; регулювання емоційного стану в типових та конфліктних професійних ситуаціях; будувати індивідуальну траєкторію розвитку кожної особистості (ФК 07);
- ❖ **Діагностична компетентність** – здатність проводити моніторинг навчальних досягнень учнів; володіння діагностичним інструментарієм оцінки якості навчальної діяльності та її результатів; проводити поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень учнів; вивчати особистісні потреби учнів та

досліджувати чинники впливу педагогічного середовища; оцінювати практичну цінність завдань, які вирішуються педагогічною наукою (ФК 08);

- ❖ Організаційно-управлінська компетентність – здатність орієнтуватися у нормативно-правовому забезпеченні розвитку сучасної системи загальної середньої освіти; здатність проявляти лідерський потенціал у вирішенні організаційно-управлінських завдань; дотримуватися норм корпоративної етики; планування й організація спільної навчальної діяльності з учнями, роботи мікро-, макро- груп, здатність до проектування педагогічної діяльності, прогнозування її результатів; моделювання, оцінювання педагогічного процесу, проектування програм викладання зазначеного предмету відповідно до запитів суспільства (ФК 10);
- ❖ Здатність ефективно застосовувати методики та технології середньої освіти (ПРН 7);
- ❖ Здатність добирати педагогічний інструментарій відповідно до специфіки обраного предмету (ПРН 9);
- ❖ Здатність будувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію, дотримуватися правил ефективної комунікації (ПРН 11);
- ❖ Здатність встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт з різними учасниками педагогічного процесу, індивідуально орієнтовану взаємодію на засадах педагогічної етики (ПРН 15);
- ❖ Здатність прогнозувати, моделювати педагогічну діяльність (ПРН 17);
- ❖ Здатність усвідомлювати важливість та доцільність використання різноманітних прийомів індивідуальної-педагогічної взаємодії (ПРН 18);
- ❖ Здатність проявляти громадянську позицію, національну свідомість у особистісно-професійній діяльності (ПРН 20);
- ❖ Здатність об'єктивно оцінювати навчальні досягнення учнів (ПРН 21);
- ❖ Здатність усвідомлювати, переосмислювати особистісний та професійний досвід (ПРН 22).

5. Структура практики

Студент-практикант зобов'язаний:

1. Взяти участь в установчій та звітній конференціях з виробничої (педагогічної) практики.
2. Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, передбачених програмою практики і відповідними інструкціями.
3. Організовувати власну діяльність згідно нормативно-правових вимог, що регламентують освітній процес в закладі загальної середньої освіти.
4. Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

1. Отримувати консультації керівників практики від Університету та бази практики.
2. Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення.

Додано примітку [2]: Не вистачає розподілу кількості годин за видами робіт та поділу на семестри

6. Зміст виробничої (педагогічної) практики

ЗМІСТ (ЗАВДАННЯ) ПРАКТИКИ

1. Проаналізувати за схемою 5 відео-уроків з обраного предмету (по 1 року з 5 по 9 класи) та порівняти один спостережуваний урок зі своїм (вже проведеним, на ту ж саму тему).
2. Розробити 5 планів-конспектів відео-уроків з обраного предмету.
3. Взяти участь у відео-наradі/методологічному семінарі/методологічному об'єднанні тощо.
4. Вивчити соціально-психологічний клімат учнівської групи, застосувавши діагностичні методики (тестування, анкетування, соціометрія тощо) і представити результати використаних методик.
5. Скласти педагогічну характеристику учнівської групи/класу.
6. Підготувати фото-звіт практики.

Вимоги до звіту про практику. Підбиття підсумків практики

Підсумковий етап виробничої (педагогічної) практики включає оформлення студентом звітної документації. Усі звітні матеріали подаються на перевірку керівнику для подальшого групового підсумкового звіту.

Форма звітності студента за практику – матеріали виконаних завдань та оцінка керівником їхньої якості.

Підсумковий етап виробничої (педагогічної) практики включає оформлення студентом звітної документації, отримання з місця практики письмового відгуку, в якому зазначається рекомендована оцінка роботи студента-практиканта. Усі звітні матеріали здаються для контролю керівникам практики.

Звіт має містити:

1. ***Індивідуальний план роботи студента-практиканта*** з відмітками про виконання кожного виду роботи.
2. ***Щоденник педагогічної практики***, який містить наступні розділи:
 - відомості про заклад середньої освіти у якому проходить виробнича (педагогічна) практика (Додаток А, Додаток Б);
 - аналіз 5 відео-уроків з обраного предмету (по 1 року з 5 по 9 класи) та порівняння одного спостережуваного уроку зі своїм (вже проведеним, на ту ж саму тему) (*зразок оформлення надається*) (Додаток В);
 - розробка 5 планів-конспектів відео-уроків з обраного предмету.
3. ***Представлення діагностичних методик (тестування, анкетування, соціометрія тощо)*** для вивчення соціально-психологічного клімату учнівської групи.
4. ***Педагогічна характеристика учнівської групи / класу.***
5. ***Фото-звіт практики.***

Завершує практику *звітна (підсумкова) конференція*, під час якої студенти звітують про виконання програми практики. Студенти готують виступи, презентації, виставку стендів, газет тощо, де відображено хід та результати навчальної педагогічної практики. Керівники практики підбивають підсумки роботи студентів, оголошують оцінки (диференційований залік), зауваження та пропозиції керівників практики від закладу вищої освіти, викладачів та студентів.

7. Контроль навчальних досягнень

Таблиця 1

Шкала відповід- ності оцінок

Оцінка	Кількість балів	Оцінка за шкалою ECTS
Відмінно	100 – 90	A
Дуже добре	82 – 89	B
Добре	75 – 81	C
Задовільно	69 – 74	D
Достатньо	60 – 68	E
Незадовільно (з можливістю повторного складання)	35 – 59	FX
Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	1-34	F

Таблиця 2

Критерії оцінювання виробничої (педагогічної) практики

Види робіт	Кількість балів
1. Складання індивідуального плану роботи	0-5
2. Ведення щоденника виробничої (педагогічної) практики	0-10
3. Аналіз 5 відео-уроків з обраного предмету (по 1 року з 5 по 9 класи) та порівняння одного спостережуваного уроку зі своїм (вже проведеним, на ту ж саму тему)	0-20
4. Розробка 5 планів-конспектів відео-уроків з обраного предмету	0-20
5. Представлення діагностичних методик (тестування, анкетування, соціометрія тощо) для вивчення соціально-психологічного клімату учнівської групи	0-20
6. Складання педагогічної характеристики учнівської групи / класу	0-20
7. Фото-звіт практики	0-5
Усього (максимальна кількість балів)	100

ДОДАТКИ

Додаток А

ЩОДЕННИК ВИРОБНИЧОЇ / ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студента-практиканта (ПШБ) _____ Назва структурного підрозділу (назва інституту) _____ Спеціальність _____
Курс _____ Група _____
Керівник практики _____ Назва закладу освіти _____
Термін проходження практики _____

Додаток Б

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЗЗСО _____

Адреса ЗЗСО _____
Телефон _____ Директор закладу освіти _____
Заступник директора з навчальної роботи _____
Заступник директора з виховної роботи _____ Учитель-методист (керівник від бази практики) _____ Класний керівник _____
Вчителі _____

На наступних сторінках зазначається інформація організаційного характеру:

Розклад занять (у класах, у яких проходить практика студентів);

Розклад дзвінків;

Список учнів класу (у формі таблиці, ППП, який гурток відвідує, чим захоплюється, оцінки з окремих предметів).

Додаток В

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

1. *Загальні відомості про урок*: дата, клас, предмет, обладнання.
2. *Початок уроку. Готовність класу до уроку*. Вміння вчителя зосередити увагу учнів на навчальну роботу, створити робочий настрій в класі.
3. *Тема і мета уроку (навчальна, виховна, розвиваюча)*. Місце даного уроку в системі уроків з теми, зв'язок з попереднім вивченим матеріалом.
4. *Організація уроку*:
 - тип уроку,
 - структура уроку, його етапи, їх послідовність і розподіл часу, відповідність побудови уроку його змісту і меті;
 - види навчальної діяльності;
 - поєднання фронтальної, групової та індивідуальної роботи на уроці;
 - раціональне використання часу.
5. *Зміст уроку*:
 - науковий виклад матеріалу на уроці, його відповідність особливостям учнів;
 - виховне значення уроку;
 - доцільність викладеного матеріалу: для опитування, закріплення, пояснення, вправлення, самостійної роботи, практичних і лабораторних робіт, повторення, роз'яснення домашнього завдання;
 - відповідність змісту уроку вимогам програми;
 - зв'язок теорії з практикою; роз'яснення вчителем практичного значення знань, навчання учнів застосовувати свої знання на практиці, використання вивченого матеріалу, його доступність;
 - зв'язок вивченого матеріалу з попереднім;
 - міжпредметні зв'язки;
 - використання життєвого досвіду учнів з метою розвитку в них пізнавальної активності та самостійності;
 - обсяг знань учнів, їх вмій і навичок.

6. *Методика проведення уроку:*

- обладнання уроку, використання наочності, дидактичного матеріалу на всіх етапах уроку;
- відповідність методів і прийомів навчальним, виховним та розвиваючим завданням уроку, їх оптимальне поєднання;
- відповідність методів змісту уроку, віку і рівню підготовки учнів, ефективність застосованих методів і прийомів;
- постановка учителем перед учнями мети уроку і підбиття підсумків;
- індивідуальна робота з учнями на уроці;
- правильність оцінювання учителем знань і діяльності учнів, їх ефективність і об'єктивність;
- дотримання на уроці єдиних вимог до учнів.

7. *Організація пізнавальної діяльності учнів:*

- роль, місце і характер самостійної роботи учнів на уроці;
- використання підручників і наочних посібників;
- послідовність питань і завдань, прийоми активізації учнів;
- характер пізнавальних завдань, формулювання проблемних питань.

8. *Психологічні основи уроку:*

- розвиток уваги;
- розвиток пам'яті, мислення;
- ритмічність уроку: чергування матеріалу різного ступеня важкості, різноманітність видів навчальної діяльності;
- присутність психологічних пауз;
- емоційна атмосфера уроку.

9. *Індивідуальний і диференційований підхід до учнів на уроці.*

10. *Об'єм, характер домашнього завдання.*

11. *Робота і поведінка учнів на уроці:*

- активність класу, якість відповідей учнів;
- зацікавленість дітей матеріалом уроку;
- дисциплінованість і організованість дітей;
- мовлення учнів.

12. *Поведінка вчителя на уроці:*

- витримка, зібраність, доброзичливість у спілкуванні з учнями;
- вміння розподіляти увагу на уроці, прислуховуватися до відповідей дітей;
- вимогливість до учнів, використання різноманітних прийомів впливу на школярів;
- емоційність;
- мовлення учителя;
- зовнішній вигляд.

13. *Висновки і побажання.*